

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом КАРИМОВга

Қадрли Ислом ота!

Биз — Тошкентда ўтказилган Халқаро болалар фольклор-этнография фестивали қатнашчилари Сизга ушбу мактуб билан мурожаат этиб, чин ташаккуримизни айтмоқчимиз. Ўзгал Ўзбекистон пойтахтида Марказий Осиё мамлакатларидан келган турли миллат болалари фестивал давомида қувноқ қўшиқлар куйлаб, шўх рақсларга тушиб, роса ўйнаб-қулдик. Бир-биримизнинг тилимизни, санъатимизни ўргандик, янги-янги дўстлар орттирдик. Қаерга бормайлик, қаерда бўлмайлик ўзбек халқи бизни қизгин қарши олди, олқишлади. Бу ажойиб кунлардан олган таассурот-ларимизни ҳеч қачон унутмаймиз.

“Болаларим, унинг-ўсинг, дўстлашинг, ўз халқингизнинг муносиб фарзандлари бўлиб етишинг, биз сизга ишонамиз”, деб юборган табрик хатингиз қалбларимизни ҳаяжон ва қувончга тўлдирди. Бу мактуб бизларни янада илҳомлантириб, завқимизга завқ қўшди.

Ўзбекистонлик тенгдош-ларимизга Сиз томонингиздан кўрсатилаётган ғамхўрликни кўриб ҳавасимиз келди.

Катта давлат ишлари билан бандлигингизга қарамасдан, бизнинг санъат байрамимизга алоҳида эътибор ажратганингиз учун Сизга миннатдорчилик изҳор этамиз. Сизга узоқ-умр, сиҳат-саломатлик тилаймиз, бахтимизга доимо соғ-омон бўлинг.

Биз эса, Сиз тилак қилгандай, Ватанга чин фарзандлар бўлиб етишишга, ҳаётда Сиздай ениб яшашга сўз берамиз. Билимимиз, меҳнатимиз ва куч-ғайратимиз билан халқларимиз ўртасида тинчлик-тотувлик, дўст-лик ва ҳамкорликни ривожлан-тиришга хизмат қиламиз, деб Сизни ишонтирамиз.

Марказий Осиё мамлакатлари болалар фольклор-этнография фестивали қатнашчилари.

КОМИЛНИНГ «АФСУСИ»

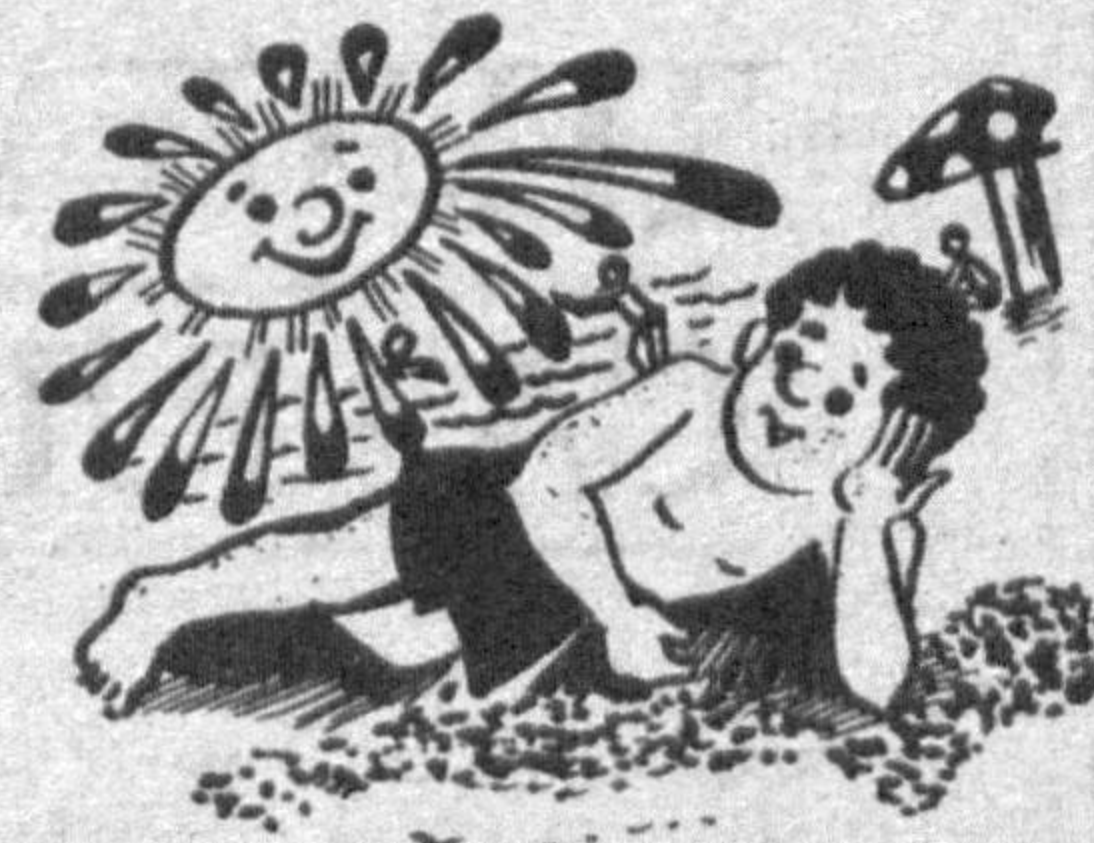
Ўқув йили охирида синф раҳбарлари ўқувчиларга ёзги таътил давомида мактаб қошида соғломлаштириш оромгоҳи очилишини, истаганлар дам олиши мумкинлигини айтишганди.

— Яна мактабгами?.. Чарчадим, ундан кўра уйда маза қилиб дам оламан.

Шундай деб ўртоқларига керилган Комил бугун қатор бўлиб ҳали сайлгоҳларга, ҳали чўмилиш ҳавзасига, ҳали кино, театрларга кетаётган оромгоҳдаги тенгдошларига ҳавас билан қараб қоладиган бўлди. Тўғри, у ҳам ака-опаси еки маҳалладошлари билан истаган жойига бориши мумкин. Аммо ўз қадрдон синфдошларинг билан бирга бўлганга, яхшигина ҳозирлаб қўйилган хоналарда дам олиб, турли ўйинлар ўйнаганга нима етсин?! Бунинг устига оромгоҳга ёзилмаган дўстларининг кўпчилиги турли томонга дам олгани кетиб қолишди...

Ёз — дам олишга соз!

олади. Вилоят қасаба уюшмалари ижтимоий сугурта жамғармаси ўз ҳисобидан эҳтиёжманд, етим ва ногирон 2 минг нафар болаларга бепул йўлланмалар ажратди. Вилоятда бугунга қадар ёз мавсумида фаолият кўрсатадиган оромгоҳлар билан бир қаторда йил давомида ишлаб турадиган 4та оромгоҳ ҳам бор. Ҳар ойда 350 нафар болани ўз кучоғига оладиган бу оромгоҳда кичкинтойлар шифобахш сувлар билан довланишмоқда.

ЎзА.

ЎзССР Давлат китоб палатаси

ТОҒЛАР БАҒРИДА

Бу йил Хисор, Қўхитанг тоғлари бағридаги сўлим оромгоҳларда сурхандарёлик 30,5 минг бола ҳордик чиқаради. Уларнинг кўнгилдагидек дам олишларини ташкил этиш учун комиссия тузилган бўлиб, у оромгоҳларнинг мавсумга тайёрлаш ишларини назорат қилиб турди. Бугунга қадар 32 оромгоҳ болаларни ўз кучоғига олди.

“Чашма”, “Вахшивор”, “Лабиоб”, “Шовқон” каби бир қатор оромгоҳларда ҳар ойда 250-300 нафар бола дам олади.

ХОТИРЖАМЛИККА ЙЎЛ ҚЎЙМАЙЛИК

Ёзги таътил бошланиши билан Навоий вилоятида ҳам 18та шаҳардан ташқари, 20та мактаб олди, шунингдек, бир қанча меҳнат-роҳат оромгоҳлари ташкил этилди. Мавсум давомида уларда 27 минг нафар бола ҳордик чиқаради. Шунинг ҳам айтиб

ўтиш керакки, Қизилтепа тумани, Навоий номидаги жамоа ҳўжалигига қарашли “Дўстлик”, “Тавовис” жамоа ҳўжалигидидаги “Нимкон” ва “Бўстон” жамоа ҳўжалигидидаги “Тошравот” оромгоҳлари ёзги мавсумга яхши тайёргарлик кўрган бўлишига қарамай, Хатирчи, Нурота, Навбахор, Конимех туманларидаги баъзи оромгоҳларда ҳозирлик кўнгилдагидек эмас. Оромгоҳларни ичимлик суви, баъзи жиҳозлар билан таъминлаш, спорт майдончалари ташкил этиш борасида муаммолар бор.

ОРОМГОҲЛАР КУТМОҚДА

Фаргона вилоятида ўтган ёзги мавсумда 134 мингдан зиёд болалар вилоятнинг хушманзара жойларида ҳордик чиқаришган эди. Бу йил ҳам 61та оромгоҳ улар учун ҳозирлаб қўйилган. Сув ҳўжалиги трестига қарашли “Ирригатор” оромгоҳи бу йил биринчи бор ўқувчиларни ўз кучоғига

Комил ҳавас қилган оромгоҳ шундоққина уларнинг уйлари енида — 146- мактаб қошида ташкил этилган. “Иқбол” деб номланган бу масканда бугунги кунда 100 нафарга яқин болалар дам олишмоқда: “Навоий”, “Офтобжон”, “Бойчечак”, “Табассум” отрядларида ҳордик чиқараётган болаларнинг кунлари серзавқ ўтмоқда. Тарбиячилар, етакчилар раҳбарлигида улар турли спорт мусобақалари, баҳслар уюштирадидлар, тўғарак машгулотларида иштирок этадилар. Бўш вақтларда китоблар мутолаа қилиб, санъат билан шуғулланадилар.

Шаҳно УСМОНОВА.

Суратда: “Иқбол” болалар оромгоҳидан лавҳалар.

Р. АЛБЕКОВ суратга түширган.

Унинг “шоира қиз” дея танилишга давоси йўқ. Ижодкор тенгдошлари қатори — убу мавзуда шеърлар машқ қиларди, холос. Лекин кунларнинг бирида...

“ДИЛДАГИ САТРАЛАР”

2-БЕТ

У тез орада ўзининг ҳуснихатлилиги, ҳайратланарли қобилият ва кучли хотирага эга эканлигини намоян этди. Илм, адабиёт аҳллари орасида танилди ва “Фахр ал Хоразм” (“Хоразмнинг фаҳри”) деган юксак номга сазовор бўлди.

“ЗАМАХШАРИЙ — “ИЛМ
САРДОРИ” ДИР”

3-БЕТ.

Кичкина одам билан катта суҳбат

Унинг “шоира қиз” дея танилишга даъвоси йўқ. Ижодкор тенгдошлари қатори у-бу мавзуда шеърлар машқ қиларди, холос. Лекин кунларнинг бирида...

У бу кунни яхши эслайди. Авжи Наврўз айёми эди. Айёмки, кимнидир қутлаш керак. Президент номига шеърий қутлов ёзилди:

ДИЛДАГИ САТРЛАР

Халқим бугун пенсияга иқболу бахт битиб

дур,

Туғу тамга ва мадҳия, улугвор шахд битибдур.

Хумо қуши айланибди, бахтдан тож-тахт битибдур,

Жаннатмакон Ватанингда адолатдир

ҳукмрон,

Исломининг асра, халқим, омон бўлсин

бобожон!

(“Тоғи ҷудузи”, 12-сон)

Бу “шоира қиз” Раъно Хўжаева эди. У бу йил Наманган вилоятининг Шаҳанд қишлоғида жойлашган 32-ўрта мактабнинг 8-синфини тамомлади. Ўқишлари аъло, зукко, билимдон, доно қизимиз билан танишув суҳбатимиз шу мазмунда кечди.

— Раъно, қачондан бошлаб шеър ёзасан?

— Учинчи синфда ўқиб юрган кезларимдаги илк шеъримда тугалликни туйганман, кейин тинимсиз изланишга киришдим.

— Оилаларингда яна ким ижодкор?

— Дадам. Китоблари ҳам чиққан. Бир драмасы вилоят театрида қўйилган.

— “Шеърият — нима бу?” деган саволга қандай жавоб берардинг?

— Шеърият — гўзаллик қошидаги парвоналикдир. Йўқса, шайдолик бўлармиди?

— Ёзган шеърларининг ким билан ўртоқлашасан?

— Албатта дадам билан.

Шеър дафтарини варақлайман. Қизиқ, у мен кутгандек биринчи бетданоқ шеър билан бошланмаганди. Илк саҳифасида республикаимиз мустақил бўлгандан бошлаб юз берган сиёсий воқеаларнинг мазмуни ва саналари ёзиб қўйилганди. Бундан Ўзбекистон қачон мустақил бўлди, қачон биринчи Президенти сайланди, қачон БМТга аъзо бўлди, хуллас, ҳамма-ҳаммасини билиб олиш мумкин эди. Демак, Раъно республикаимизнинг ижтимоий-сиёсий ҳаётига жуда қизиқар экан. Ана шу ёзувларни кўриб, Раънони машҳур қилган шеъри бежиз ёзилмаганлигига амин бўлдик. Қолаверса, бундан аввалроқ тўрақўрғонлик бир гуруҳ ижодкорларнинг шеърлари жамланган тўплам нашр этилган экан. Ундан Раънонинг мустақиллигининг икки йиллигига бағишланган шеърлари ҳам ўрин олганди.

— Шеър дафтарингга сиёсий воқеаларнинг бўлган вақтларини ёзиб қўйибсан. Сен тенгилар олатда бундай нарсаларга кўпам эътибор бермайдилар. Сендаги бу қизиқиш қаёқдан пайдо бўлган?

— Билмадим, лекин жудаям қизиқаман, кўпига атаб шеър ҳам ёзганман. Масалан, бобомиз, Мирзо Улуғбекнинг 600 йиллигига атаб ҳам шеър ёздим.

— Яна қандай мавзуларда ёзишни яхши кўрасан?

— Табиат ҳақида ёзиш ҳам яхши. Тарихий мавзулар ҳам ёқади.

— Бўш пайтларингда нималар қиласан, е фақат китоб ўқиш, шеър ёзишни ишнинг?

— Йўғ-э, қишлоқ қизлари нима иш қилса, мен ҳам шундай юмушларни бажараман.

— Мана бир кунда машҳур бўлиб кетдинг, машҳурлик яхши эканми?

— Менинг шеър ёзишимни мактабимизда, қишлоғимизда билишарди. Китобда ҳам чиққан. Бу шеърни чин дилдан ёзганим учун самимий қабул қилишди. Энг қувончли томони жуда кўп дўстлар орттира бошладим. Турли ёқлардан хатлар кела бошлади. Мен бундан жуда хурсандман.

Х. МИРЗААХМЕДОВ суҳбатлашди.

Маҳмуджон фарзандлари Рустамжонни ўйинчоқлари ҳам, ёқтирган ўйинлари ҳам бўлакча эди. Ҳарбий кинофильмлар кўришни, шундай мавзудаги китоблар ўқишни хуш кўрарди. Катталар, “Ким бўлмоқчисан?” дея сўроққа тутишса, ҳеч ик-киланмай “командир” дея жавоб қайтарарди.

Кейинчалик 134-мактабда аъло баҳолар билан ўқиётган Рустамжоннинг болалигида қилган бегубор орзулари алангаланиб борди. 9-синфни муваффақиятли тамомлаб, Суворов номидаги ҳарбий билим юрти (ҳозирги республика ҳарбий лицейи) га ўқишга кирди. Киши бирор касбга меҳр

кўнгилдагидек. Кунига 6 соатдан дарс ўтилади. Уч соат давомида турк грамматикасидан сабоқ олишса, уч соат инглиз тилини ўрганишади. Ўқишлар тугагач бироз дам олишади, сўнгра тайёргарлик машғулоти бўлади. Дам олиш соатларида болалар ўз юмушлари билан банд бўлишади. Кимдир шахмат-шашка суради, кимдир биллиард ўйнайди, телевизор томоша қилади. Ота-оналарига, қадрдонларига соғинч мактублари ёзишади. Рустамжон ҳам жуда кўп мактуб ёзади. Ёзган сари айтадиган гапларининг адоғи йўқдек туюлаверади. Фарзандлари Рустамжондан мактуб келган кун Маҳмуджон

қўйди, уни эгаллаш йўлида астойдил интилади, бу йўлда учрайдиган ҳар қандай қийинчиликлардан ҳам чўчимади. Рустамжон ҳам ана шундай ёшлардан бири, мақсад сари интилди, яхши ўқиди, спорт — доимий машғулотига айланди. Ўқишнинг биринчи йилиёқ ўз қобилияти, иштиёқи билан тенгқурлари ҳурматини қозонди. Туркиянинг Истамбул шаҳридаги лицейга кириш учун топшириладиган тест синовларидан муваффақиятли ўтган Рустамжон бир гуруҳ тенгдошлари билан Туркия сари отланди.

Айни кунларда Рустамжон 18 нафар ўзбекистонлик тенгдошлари билан биргаликда Истамбулда таҳсил олмақда. Ўқиётган ёшларимизнинг ўқишлари ҳам, турмушлари ҳам

акалар хонадониде ҳақиқий байрамга айланиб кетади.

Диёримиздаги истиқлол шарофати билан чет элларда таҳсил олаётган ёшларимизнинг сони ортгандан ортиб бормоқда. Рустамжон ҳам ана шундай умидли ёшларимиздан бири. Ўзга юртда ўқиш билан бирга турк тили, маданияти, урф-одатлари ҳамда анъаналарини ҳам ўргана борапти. Ҳозирда турк тенгдошлари билан уларнинг она тилида бемалол тиллаша олади.

Биз ҳам уларга муваффақиятлар билан дунёвий билимлар билимдони, ўз касбининг фидойилари бўлиб етишишларига астойдил тилакдош бўлиб қоламиз.

Феруза ЖАЛИЛОВА.

ЕТАКЧИЛАР БЕЛЛАШДИ

Болалар ва Ўсмирлар уюшмасини етакчиларсиз тасаввур қилиб бўлмайди. Нафақат ўқув йили давомида, балки ёзги мавсумда ҳам уларнинг беҳимнат хизматисиз соғломлаштириш оромгоҳларининг ишини жонлантириш қийин. Аммо бугунги етакчи қандай бўлиши керак? У ўз ортидан болаларни яхши ишларга йўналтира олиш учун нималарга эътибор бериши керак?

Ёзги таътил бошланиши арафасида бўлиб ўтган Наманган вилояти “Етакчи-94” кўриги ташаббускорлари ҳам, унда иштирок этган етакчилар ҳам ана шу саволларга жавоб топиш ва ўз иш тажрибалари, болалар билан ишлаш лақақларини намойиш этиш мақсадида Совет тумани Болалар ва Ўсмирлар ижодиёти Марказига йиғилдилар.

Кўрикда ушбу мусобақанинг шажар ва туманлардаги этапларида голиб бўлган етакчиларнинг 18 нафари иштирок этишди. Улар Ўзбекистон Болалар ва Ўсмирлар Уюшмасининг дастурий ҳужжатлари, слет қарорлари асосидаги, 10 минутда деворий газета чиқариш каби бир қанча шартларини бажаришди. Вилоят Ёшлар Иттифоқи, халқ таълими бошқармаси, Болалар ва Ўсмирлар ижодиёти Марказининг ходимларидан иборат ҳакамлар ҳайъати узоқ баҳслардан сўнг Ҳаққулобод шаҳри мактабнинг етакчиси биринчи ўринни эгаллаганлигини эълон қилди.

Ушбу кўрик вилоятда болалар етакчиларининг иши яхши йўлга қўйилганидан далолат бериш билан бирга, ёз мавсумида оромгоҳларда болалар билан ишлашни кўнгилдагидай ташкил этишга ҳам ўз ҳиссасини қўшадиган бўлди.

А. НУРИТДИНОВ,
Наманган вилояти.

МУАММОНОМА

Ҳурматли ўқувчилар! Ушбу муаммонома ўзига хос бўлиб, очкич сўзлар таниқли адибларнинг китоб ҳақидаги ҳикматлари асосида баён этилган. Аввал шеърий сатрлардаги сўзларни топиб, рақамларни ҳарфлар билан алмаштиринг.

Очкич: 1. Бир китобни ёзгунча,

Талай 14, 6, 3 сарф этиб,

Кези келса тунлари

Уйқусини 9, 2, 3, 16 этиб.

Қуддус МУҲАММАДИЙ.

2. Эй, ҳаёт мазмунин излаган одам,

Ҳар бир китоб сатрин дилга қил малҳам.

Бедил “Рубоёт” ни сайр эт, топурсан,

Дарду 1, 5, 3, 2, 9 тасаввур, умр тадқиқин ҳам.

БЕДИЛ.

3. Тез-тез учраб турар топинган 8, 2, 3, 11, 4.

Бетида биз учун бебаҳо сабоқ.

Вильям ШЕКСПИР.

4. 11, 7, 7, 1, 18 қогоз эмас, асли китоблар — тафаккурдан

тутишган хур офтоблар!

Ойдин ҲОЖИЕВА.

5. Ҳаётдаги энг лаззатли оним, китоб биландир роҳати 17,

11, 12, 1, 6.

Шоислом ШОМУҲАМЕДОВ.

ФУТБОЛГА СТАДИОН КЕРАК...

Ўқув йили тугади. Синовлардан ҳам муваффақиятли ўтдик. Таътилга чикдигу кунларимизни фойдали ўтказиш йўллари кидира бошладик. “Сангзор” деб номланган маҳалламиз болалари билан келишиб, футбол командаси туздик. Унга “Қалдирғоч” деб ном бердик. Команда аъзолари учун жадвал тузиб чиққанмиз. Унга кўра

Ҳамид Олимжон номидаги истироҳат боғининг стадионида машқлар ўтказаямиз.

Орамиздан машҳур футболчилар чиқишига унча ишонмайману, аммо барибир ҳаммамиз ҳам бу сезимли спорт ўйинининг сирларини билиб олишга қатъий киришганмиз. Бу бизга таътил кунларининг бефойда ўтишига йўл қўймаслиги билан бирга, жисмонан бақувват бўлишимизга ҳам кўмаклашмоқда. Фақатгина бир “дардимиз” бор: маҳалламизда стадион йўқ...

Жасур МИРЗАЕВ,
Жиззах шаҳри, “Сангзор” маҳалласи.

6. Илм сирларига хазина китоб,
Ахлоққа тарбия 3, 14, 10. берар тоб.

Ахмад — Аз Зиёт.

7. Очсангиз варағини кўрингусидир турфа боғ,

Жилва бергай кузингизга навбаҳор фасли бу 13, 11, 15.

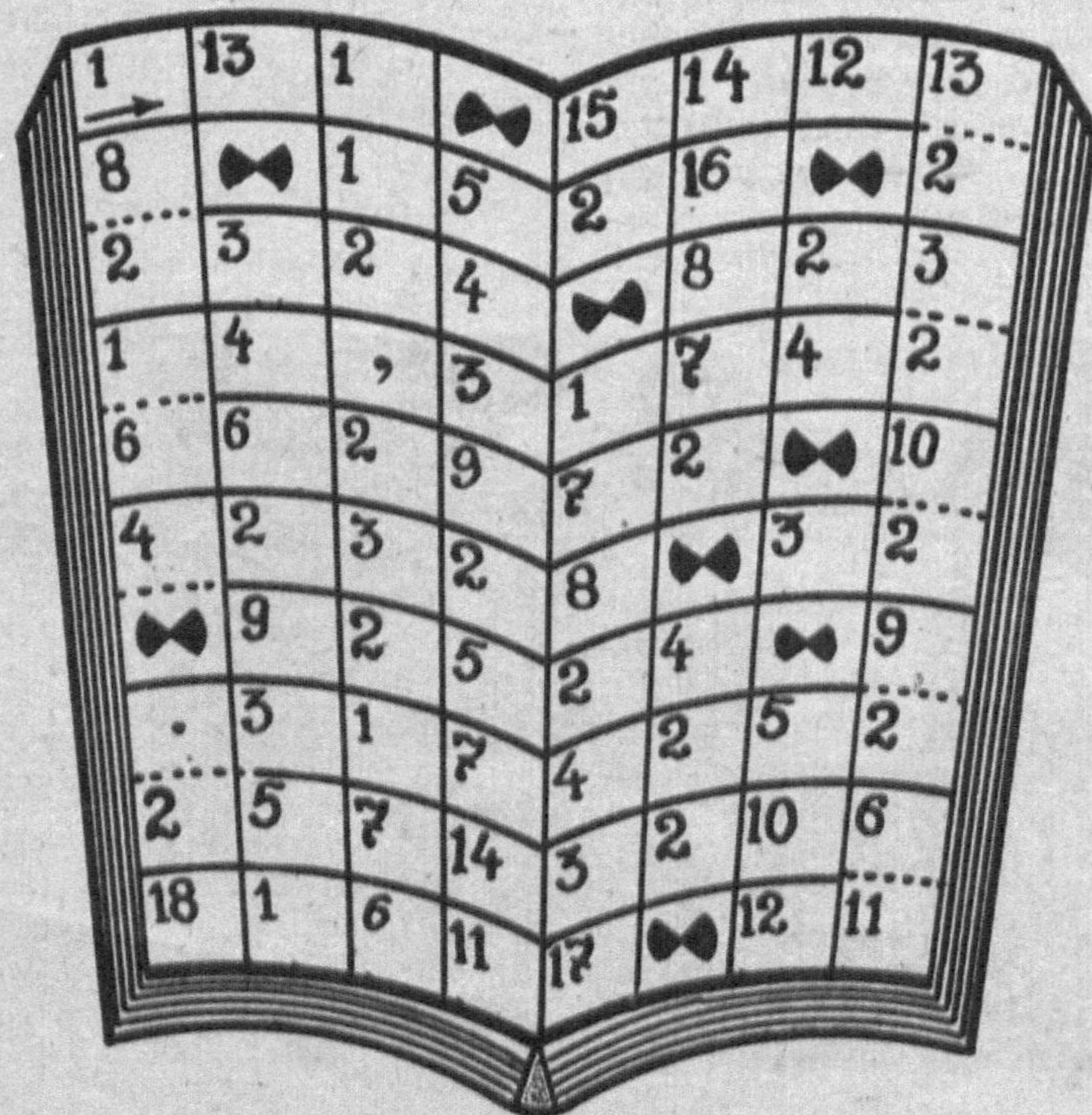
Шодлик босиб кўнгилни ҳеч қолдирмайди доғ,

Доим бўстонни яшнатувчи богбондир китоб.

Дилшод ОТИН.

Энди шаклдаги рақамларни очкич жавобларидаги тааллуқли ҳарфлар билан алмаштириб муаммоноmani ҳал этинг. Бунда китоб ҳақидаги икки мисра ҳикмат ва унинг муаллифи аён бўлади.

Тузувчи Фозилжон ОРИПОВ.

"Ўтиб неча йиллар яшайдур
мудом,
Жаҳонда улуг иш ва доно
калом".

Кўхна ёзишмалардан

Дарҳақиқат, замонлар ўтса-да, ҳайрли ишлар абадийдир. Ана шундай умрбоқий ишлари билан барҳаёт сиймолардан бири алломани бузург аз-Замахшарийдир.

Замонасининг машҳур филологи Абулқосим Маҳмуд ибн Умар ибн Аҳмад аз-Замахшарий 1074 йили Хоразмга қарашли Зумхшир туманида таваллуд топган. У ўзининг Замахшарий нисбатини шу жой номидан олган.

Замахшарий болалигидан илмга зўр ҳавас қўйган. Мадрасага қадар бўлган дастлабки сабоқларни ўз туманида эгаллаган. Отаси Умар ибн Аҳмад ўғлини давомли ўқитиш истагида, сафарга отланган карвонга қўшилиб, Моварауннахрнинг донгдор билим масканларидан бири ҳисобланган ҳамда ўша пайтларда Хоразм билан ораллиги 18 кунлик масофа бўлган қуббатул ислом Бухорога қараб йўл олганлар. Бироқ, улар кўзлаган ерга етиб боролмаганлар. Бахтга қарши йўлда еш Замахшарий туядан йиқилиб, бир оёгини синдириб қўйган. Боз устига ҳаво ҳам совуқ келиб, синган оёгининг жароҳати кучайиб (гангрена), ёмонлаша бошлагани сабабли синган оёгининг тиззаси юқорирогидан кесиб ташлашга тўғри келган. Шу воқеадан кейин, улар сафарларини ноилж тўхтатганлар.

Абулқосим Маҳмудга Бухорога бориб ўқиш кейинчалик ҳам насиб этмайдди. Отаси ўғлига хуна эгаллашни, яъни тикувчилик касбини ўрганишни маслаҳат беради. Замахшарий бунга рози бўлмай, уни марказга — Урганчга элтиб қўйишни сўрайди. Отаси ўғлининг ройишини қайтармай, уни Урганчга олиб бориб масжидга беради. Замахшарий бу ерда мустақил ўз билимини оширишга, дин ва дунёвий илмларни эгаллашга астойдил бел боғлайди. Қунт билан китоблар устида муталаага берилади. Тинмай ёзув устида машқ олиб боради.

Урганчнинг атоқли олиму фузалолари, мударрислари ҳам ундан илм эгаллашни давом эттириш борасида сидқидилдан самимий, беназир ёрдамларини аямдилар. Бора-бора у содиқ ердўстлар орттирди. Бу ердўстлар уни елғизлатиб қўйишмади. Тиришқоқ илм фидойисининг ҳужран хоси доимий равишда илм-фанлардан қизгин баҳс-мунозаралар олиб борадиган қадамжоларга айланди. Ёш Абулқосим Маҳмуд шу манозаларда ва бошқа давраларда бўлиб, чуқур сермаъно илмий-фалсафий фикрлари билан қатнашар ҳамда кўпчиликнинг таҳсинларига сазовор бўларди. Бундан бўлажак аллома илм илмдан қувват олганидек, мазкур суҳбат-мунозаралардаги теран фикрлар оқимидан маънавий баҳра олган куйи, синикқан кўнглига малҳам топарди.

У тез орада ўзининг ҳуснихатлиги, ҳайратланарли қобилият ва кучли хотирага эга эканлигини намоён этди. Илм, адабиёт аҳллари орасида танилди ва "Фахр ал Хоразм" ("Хоразмнинг фахри") деган юксак номга сазовор бўлди. Лекин шундай бўлса-да, Замахшарий камоли ҳимматининг ўта сарбаландлигидан қарийб қирк ешларга қадар юпун ва гарибона ҳолда ҳаёт кечириди.

Замахшарий кўлида таҳсил олишга мушарраф бўлган ва кейинчалик унинг ўрнида устоз мударрис бўлиб қолган машҳур олим Абулфазл ал-Баққолий ал

Хоразмий: "... Устоз Замахшарий юраги кенг, хуш хулқ, ҳамиша қулиб турадиган нуроний чехрали, тили фосиқ одам эди. Хуллас ул зоти бобаракатни таърифлашга менинг на назим, на насрим ҳам ожизлик қилади", деган экан.

Аллома Замахшарийнинг фалакиёт, риёзиёт, фиких (қонуншунослик), жуғрофия, тарих, фалсафа фанларига оид ёзилган асарлари бўлса-да, у ўзининг асосий илмий йўналишини кўпроқ тил-адабиётга қаратган. Замахшарий қирк ёшида оғир хаста бўлган. Хасталикдан тузалиб кетгандан сўнг, кейинроқ Хоразмшоҳ Қутбиддин Муҳаммад Ануштегиннинг бир мажлисида илмий мунозаралари, шеърлари билан иштирок этиб, шохан-шохнинг бағоят эътибори — илтифотига муяссар бўлгач, унга б и л м л а р и н и такомиллаштиришга кенг йўл очилади. У бир оёги ёғоч оёқ

касб этиш, разил одатлардан қочиш, одоб-ахлоқ тарбиясига ҳам кенг ўрин берилганини кўрамиз.

Амутафаккирлари ўз асарларида ҳамиша таълим-тарбия масалаларига ҳам алоҳида аҳамият берганлар. Негаки, бу ҳол гўзал фазилатларни эгаллашнинг муҳим шарти ҳисобланган. Зероки, ҳаётнинг боши ростлик бўлмаса унинг поёнидаги ростликдан, яъни, ёш ўтгандан кейинги ростликдан не наф. Улар болаларни дунёга келган кундан бошлабқ тарбиясига қаттиқ киришиш жуда муҳимлигини қайта-қайта ўқитиб келганлар. Халқимизда "Қуш уясида кўрганини қилади", дейилганидек, бола дунёга бадахлоқ ёки бир йўла хушалоқли олим бўлиб келмайди. Балки, дунёга келган боланинг келажаги оиладан бошланадиган умум тарбиясига

Аждодлар ёди

ушбу асарга Абулқосим Маҳмуд Замахшарий олтиш саҳифадан иборат шарҳ боғлаган. Мутахассислар алломанинг бу ва бошқа шарҳларига тан берганлар, унинг номини чексиз ҳурмат билан тилга олганлар.

Ўз даврида фозилларнинг улуги, араб тили соҳасида етакчи олимлардан яна бири, адабиёт, шеърят ва нотикликда устинлик даражасига кўтарила олган Қосим Хоразмий Замахшарийни ўзининг улуг устози деб билган.

Замахшарийнинг энг кўп танилган асари "Муқаддимат ал адаб" дир. Манбаларнинг кўрсатишича, мазкур асар шахсан Хоразм шоҳи Абдулмузаффар Жалолиддин Отсизнинг топшириғига биноан ёзилган. Ушбу асар асрлар мобайнида бир неча бор араб тилидан туркий, форсий тилларга таржима қилинган. Олимнинг кўпгина бошқа асарлари, шарҳлари бизга қадар етиб келган. Унинг қаламига мансуб асарлар ўз вақтида Оврупо тилларига ҳам таржима қилинган. Париж, Лейпциг, Вена, Лондон, Норвегия, Миср, Хиндистон ҳамда Қозон каби шаҳар ва ўлкаларда бир неча бор нашр этилган. Олмон олимларидан Ватзастайн "Муқаддимат ал адаб"нинг Овруподаги таржима нусхаларини аслига қиёсан солиштириб, 1850 йили Лейпцигда унинг танқидий матнини икки жилд этиб нашр эттирган.

Беғубор улкан қалб эгаси, сўз салтанатининг тождори бўлмиш алломазамон Замахшарийнинг 23 та асари бизнинг кўнимизга қадар асл ҳолида етиб келган. Дунё кутубхоналарида эса унинг 25 та асарларининг мавжудлиги маълум. Бу асарлар қадим-қадимдан қўлдан-қўлга ўтиб севиб ўқилиб келинади. Араб шоирларидан бири: "Дунёдаги барча қишлоқлар жамланиб, биргина Хоразмнинг Замахшар қишлоғига фидо бўлса арзийди. Чунки бу қишлоқ минг йилларда бир марта келиши мумкин бўлган буюк Замахшарийдек машҳур йирик алломани дунёга келтирган", деб фахр ва гурур билан ёзган.

Дарҳақиқатан ҳам ўзбек халқининг оташин фарзанди Замахшарий алақачонларданок дунёдаги илм аҳллари қалбидан жой олиб, умрбоқийликка айланган ана шундай табаррук зотдир. У, Ануштегинлардан Хоразмшоҳ Отсиз даврида 1144 йили Урганчда етмиш ёшида дунёдан кўз юмган.

Жазоирлик машҳур араб тадқиқотчи сайёҳи Ибн Боттута ўзининг "Саёҳати Ибн Боттута" асарида 1933 йили Урганчда бўлганида: "... Хоразмда (Урганчда демоқчи — Х.З.) олим имом Абулқосим Маҳмуд ибн Умар аз-Замахшарийнинг қабри бор. Унинг қабри устига гўмбаз қилиб (мақбара демоқчи — Х.З.) ишланган..." деб ёзган. Минг афсуски, ҳозир унинг мақбарасидан ном-нишон ҳам қолмаган.

Юқоридида қайд этиб ўтганимиздай, талай ўлмас асарларни мерос қолдирган улуг қоболонларимиздан бири бўлмиш Замахшарий илмий фаолиятини ўз эл-юртининг маданий бойлигини янада бойитишга сарф этганлигидан дарак бериб турибди.

Зероки, шундай экан, бул улуг аждодимизнинг муборак номи ва илмий-ижодий меросини кенг кўламда ўрганиш, тарғиб этиш ишларига ҳали ханузгача жиддийроқ киришилмаган ёҳуд назар-эътиборга олинмай, кадр-қимматини топмай келмоқда. Ёритилганлари ҳам уммондан бир томчигина ҳолос. Эндилкида минг қатла шукрлар бўлсинки, ўз қадриятимизни ўз қўлимизга олган, мустақиллик шабадасидан эмин-эркин нафас ола бошлаган бир даврда бундай кўнгилсиз ҳолларга ўрин бўлмас. Улуг аждодимизнинг бундан буён бебаҳо дурдона илмий меросларига қизиқиш ортар, табаррук номлари абадийлаштирилар ва ҳеч бўлмаганда рамзий мақбараси ҳам жойида қарор топар ҳамда миннатдор авлодлар қалбида мангу яшаяжакдур, деб умид қиламиз!

Ҳабибулла ЗАЙНИДДИН.

Замахшарий ~ "Улук сабоқори" дур

бўлишига қарамай, Замахшарий дастлаб Маккада араб олимларининг зўр эъзоз-икромлари, ҳурматига эришган. Ҳатто ундан араб олимлари сабоқ олганлар. Улар Замахшарийга "Жорулла" яъни "Илм сардори" деган нисбат берганлар. Бу ўша даврнинг энг юксак унвони бўлиб, у ҳам бўлса биргина Замахшарийга насиб этган экан. Хоразмнинг фахрли фарзанди бўлмиш Абулқосим Маҳмуд аз-Замахшарий Мадина, Миср, Бағдод, Дамашқ шаҳарларида бўлади.

Ўзининг асосий илмий-ижодий ишларини араб тили грамматикаси яъни, тилининг қурилиш қоидаларига ва адабиётга бағишлайди. Бағдодда яшаган вақтида у умум араб тили қоидаларига кирмай қолган араб тили қоидалари ҳақида "Муҳокамату аннаҳвия" ("Тил ҳожатлари") номли китоб ёзиб, араб олимларини ҳайратда қолдирган. Жумладан, улкан истеъдод эгаси бўлган олим Замахшарий араб адабиётига оид "Мақолат" ("Мақолалар"), "Самим ал арабия" ("Араб тилининг мағизи"), "Фоиқ ал лугат" ("Энг яхши лугатлар"), "Асос ал балога" ("Сўзга усталик асослари"), "Ал Муфасссал" ва бошқа жами 48 га яқин, илмга ташна қалбларни нур, шуур билан чарогон этувчи мукаммал асарлар ёзган. Жумладан, Замахшарийнинг "Асос ал балога" асарини кўздан кечирадиган бўлсак, аллома унда араб тилининг балоғати (сўз усталиги) ва фасоҳати (гўзал, мазмундор) ҳақида гапириб: "Фикрни бир ерга жамлаб, чиройли ибора ва мазмундор сўзлар билан ифодалаш керак. Маълумки, дунёда сўз кўп, бироқ шу сўз бойлигидан тўғри ва усталик билан фойдалана билиш, дур ўз ўрнида қадри бўлганидек, сўзини ўз ўрнида ишлатиш, қоидага мувофиқ сўзлаш ва ёзиш учун киши шубҳасиз фасоҳат ва балоғат илмидан етарли даражада хабардор бўлмоқлиги лозим", деб ёзганлигининг шохиди бўламиз.

Шунингдек, унинг асарларида гўзал ва олийжаноб фазилатларни

боғлиқ, Маълумки, яхши тарбияли оилада бола сўзсиз яхши тарбия олади, ёмон тарбияли оилада шубҳасиз ёмон тарбия олади. Бунинг устига ташқи муҳит ҳам носоглом бўлса, шаксиз салбий ҳислатларда вояга етди. Бундай ҳолда ўсган боладан жамият фақат азият чекиши мумкин, ҳолос.

Аслида ёшлиқдан болада ижобий хусусиятлар пайдо бўлиши, аҳлокий сифатлар шаклланиб, ривожланиши кутилади. Замахшарийнинг асарларида ана шу каби масалалар ҳам четда қолмаган. У ота-оналарга мурожаат этиб: "Ўз фарзандингизни то имкон қадар яхши хулқ-одобли, ақли бўлишга ўргатинг... Ёшлиқдан яхши хулқ-одоб эгалламас эркан, улғайганда ондин билим талаб қилманг! Гўмай экиб, бугдой ўролмайсиз-ку, ахир. Ҳамон шундай эркан, ота-она ўз фарзандларига дунёдаги жамки эзгуликлар билан йўғрилган ижобий ҳислатларни синдира бормоқлиги минг қарра шартдир. Шул боис болага нисбатан, ўз зиммангизга юкланган масъулиятни ҳис этган ҳолда яхши таълим-тарбия беришга интилиш — ҳаракат қилиш мақсад-муддаодирки, — токим ул (бола) ўзида ижобий хусусиятларни ўзлаштирасин ва ярамас хатти-ҳаракатлардан ўзини муҳофаза этсин", — деган экан.

Замахшарийнинг яна "Айвоқу ва заҳоб" ("Олтин халқа"), "Муқаддимат ал-адаб" ("Адабиётга кириш"), "Ал минхож фил усул" ("Усул бобидан кўрсатма") каби асарлари ўз даврининг илм аҳллари томонидан сўзсиз зўр қизиқиш билан қутиб олинган.

Аллома ўзининг тинимсиз олиб борган кўп йиллик илмий-ижодий фаолияти давомида ўзидан олдин ўтган ҳамда ўзига замондош бўлган талайгина олим ва шоирларнинг асарларига шарҳлар ҳам ёзиб, қатта шукрат қозонган забардаст сиймо эди. Масалан, бул фидойи илмпарварнинг машҳур араб шоирларидан Шанфарийнинг "Ломият ал араб" ("Ажойиблар ажойиби") номли тўрт жилддан ташкил топган қасидасини шарҳлаган. Тушунилиши анча қийин ва мураккаб услубда ёзилган

Одам ва табиат

Бунчалар хўрлаймиз она заминни,
Заҳарли дорилар сепиб бемалол.
Лоқайдлик домига тортган барчани,
Ўзимиз сабабчи не бўлди Орол.
Табиатнинг эрка фарзандимиз деб,
Бутун коинотга жарлар соламиз.
Қирон келтирамиз мавжудотга ҳам,
Зилол жилгаларни бўлғаймиз ҳамон.
Табиат йиғлайди кўзи тўла нам,
Баъзилар бепарво қалбда йўқ имон.
Тўхта, ўзлигингни англа одамзод!
Токай жонзотларга озор берасан.
Чумолича нафигин йўқ бўлса наҳот,
Кўнгил кўзинг билан қачон кўрасан!!!

Жаҳонгир ФОЗИЛОВ

Сизнинг китоб жавонингизга

Бобонгизнинг боғи куйлаётганига гувоҳ бўлганмисиз? Хайрон бўлаётганингизни, хайратдан кўзларингиз ёнаётганини тушунапман. Шoirнинг сизга атаб тайёрлаган китобини ўқисангиз бунинг гувоҳи бўлиб қолмасдан, ўзингиз ҳам шеърхон бўлиб кетишингизга ишонаман.

Назаримда, Абдурахмон Акбарнинг бу мўъжаз китобчасидаги уч фазилатдан баҳраманд бўласиз. Энг аввало унчага шеърларни муталаа қилганингиз сари ҳулқингиз гўзал бўлиши учун бонг ураётган бир кўзуга дуч келасиз. Баландпарвоз манзара — насихатлардан йироқ бу ойнача ўзингиз ва ён атрофингиздаги тенгдошларингизнинг яхши-ёмон

суратларга туширади. Масалан, "Омоннинг қувончи"да акаси ювинтирганча роса йиғи-йиғи қилган бола сўнг ойнага боқиб бир қувонадники ва уни қуйидагича "ифодалайди":

— Сочим янги бўлиб қолди.
Буни болаликнинг ташбеҳи,
топилмаси деб баҳоласа арзийди.

Шу ўринда шoir акангизнинг (айрим саёзроқ шеърларидан кўз юммаган ҳолда) яна бир жиҳатдан кўпроқ муталаа қилсангиз зарар қилмайди. Айримлар катталар шoirи бўлполмасам болалар адабиётининг дарчасига айланишим мумкин, деган хом хаёлда истаган фикрларини тушса тушмаса шеърга солмоқчи бўладилар. Алини Валига қофия қилишни ўрганиб олиб, истаганча машқларини эълон

"КУЙЛАЁТГАН БОҒ"

хатти-ҳаракатларини кўрсатади. Синчков бола бундан яхшигина хулоса чиқариб, ўзидаги камчиликларини тузатишга ўринади. Гапимга ишонмасангиз мана бу сатрларга эътибор берингчи.

"Ғалати шарт" шеърда ҳамманинг илтимосини ерда қолдирмагану, ўзининг қийим-бошига эътиборсиз болага "ботинка" камчилигини кўрсатади:

... "Тилга кирар" "тишларим"
Ғичирлатиб ботинкам:
— Қулоқ тутиб, хўп дединг.
Илтимослари зорга,
Қора мой обертмасанг
Мен ... бормайман бозорга.

Ёки айрим болалар жанжалкашлик қилиб, қишлоқ узра шўхрат топпоқчи бўлишади. "Бир қишлоқ болалари"даги:

"Қаҳрамон" бўлиш осон
Номусли бўлмоқ оғир.

Ўғитида эса дўст аҳилликда, номус-шаънда эканлигини ўқтиради. Яна "Газетхон" шеърдагига ўхшаш Собирвойсимон болалар йўқ дейсизми? Унда тасвирланганча ҳар кунги газета ўқиётган набирасини кўрган бўли уни мактаб юради. Аслида эса "Газетхон" дарс тайёрлаш ўрнига телевизорда нима бўлаётганлигини би-лиш учун газетани кўлига олади...

Китобчанинг иккинчи фазилати шoir сизнинг ёшингизга мос тасаввурингиз уфқларини кенгайтиришга ўринади. Сизнинг дунё-ни кашф қилишингизни ўзига хос

қиладилар. Бундай жўн шеърлардан кимга фойда? Сиз ёшлигингиздан чуқур мушоҳадалашга ва гўзал, самимий чинакам шеърятга ошно бўлиб боришларингиз керак эмасми? Абдурахмон Акбар тобора бунинг англаб бораётганлиги "Тайёра" шеъри мисолда ҳам кўриш мумкин. Балки сиз ҳам оғиздан қўймайдиган ака-опаларингиз бир пайтлар "Самолёт, самолёт, қанотингни пастлаб ўт, акамга мактубим бор, манзилга ташлаб ўт" хиргойисини биларсиз.

А. Акбар эса бу илтижога тескари бир манзарани чизиб, гўзал ва умидвор шуълага чорлайди:

Бўлутлар бағрини сила
Юлдузларга чўзгин қўл.

Бу болаликнинг поёнсиз орузуварига оқ йўл тилаш эмасми?

Китобчанинг учинчи бир фазилати жаҳон шеърятининг таниқли вакиллари Турк Фозил Доғларжа, Хинд Говил, америкалик Мириам, Чех Грубин янглик шoirнинг болаларга аталган шеърларидан ўғриб жажжи бир гулдаста тайёрланганлигидир. Бу учрашув ҳам сизда яхши таассурот қолдириши билан бирга бу шoirлар ижодига қизқиш уйғотса ҳам ажаб эмас.

Алқисса, "Куйлаётган боғ" сизнинг муталааингизча, хайрли, илдам қадамингизга мунтазир. Муталаа сизга гўзал хаёллар, поёнсиз ниятлар олиб келсин.

Вафо ФАЙЗУЛЛО.

Ёзувчи Мухтор Худойқулов болалар учун "Синдбоднинг янги саргузаштлари" номли саргузашт-қисса ёзди. Бу асарда машҳур "Минг бир кеча" эртакларининг қаҳрамони, жаҳонгашта денгиз сайёҳи Синдбоднинг бутунлай янги, замонавий саёхатлари ҳақида ҳикоя қилинади. Синдбод ва унинг дўстлари — қўрқмас кемачи Абдулборий ва қўрқоқ кемачи Абдулҳасанлар кўз кўриб қулоқ эшитмаган саргузаштларни бошларидан кечирадилар: гоҳ шомолга қўшилиб осмонга учсалар, гоҳ денгиз қаърига фарқ бўладилар, сеҳрланган шаҳарга тушиб қоладилар, қўрқинчи маҳлуқлар, девлар, арвоҳларга дуч келадилар, аммо мардликлари, дўстликлари туфайли соғ-омон қоладилар, ғувулик енгилади. Асарда юқоридаги сайёҳлар билан бир қаторда Абуҷаҳл, Абубаттол, Абутанбал, Абуҳашпаш, Абуҳангома ва бошқа қатор қаҳрамонлар билан ҳам танишасиз. Газетамизнинг шу сонидан бошлаб ушбу асардан бир бобини эртаксевар ўқувчилар ҳукмига ҳавола этамиз.

БИРИНЧИ САЁХАТ

Саёхатга нйма етсин! — Йўлга чиқсанг — йўлдош топ. — Кемага тушганинг жони бир. — Кум босган балик устиди. — Ёғоч тоғорада сузиш. — Сахро ўртасидаги оқ гўмбаз. — Бир зум ўйналган бекинмачок. — Тумшугида фил кўтарган рух қуши. — Наҳот йўли. — Жаҳоҳирлар водийсида. — Очкўз савдогарнинг ўлими. Ватанга қайтиш.

Шундай қилиб, қадим замонларда, Арабистон томонларда Синдбод деган бир одам яшаган экан. У — ёш, гайрат-шижоатли экан, отаси бой-бадавлат бўлиб, ўғлига кўпгина молу дунё, ер-сув, ҳовли-жой мерос қолган экан. Лекин Синдбод шунчаки еб-ичиб, оёқ

қичқирди. Ҳамма у кўрсатган томонга қаради: узокда, уфққа яқин жойда қандайдир қора нуқта кўзга ташланарди. Унинг ерми, бошқа нарсамидан эканлигини би-лиш қийин эди. Кема даргаси ташвишга тушиб қолди: унинг ҳисоб-китобига кўра бу жойларда куруқлик бўлмаслиги керак. Тажрибали дарга намадандир гумонсираб қолди. Унинг шубҳаланишига Қўрқоқ кемачи ҳам қўшилди. "Бу нотаниш жойга яқинлашмай қўя қолайлик!" — деди у ташвиш билан. Аммо тепадаги Қўрқмас кемачи: "Мен ерни аниқ кўрайман, бу — орол. Ана, дарахтзорлар ҳам кўринаяпти", — деб хабар қилди ва бу сирли оролга боришга даъват этиб "Олга!" — деб қичқирди.

томоша қила бошлади. Уларга савдогар Абулҳарис ҳам эргашди. У оролда одам бормикин, савдо-сотик қандай бўларкин, деб атрофга аланглари. Аммо оролда одам зоти кўринмасди. Сайёҳлар сал нарига юришгач, мевалари шигил пишиб ётган хурмо дарахти олдида чикиб қолишди. Хурмонинг мевалари кўплигидан шохлари эгилиб, ерга тегай деб ётарди. Улар хил-хил пишган хурмолардан тўйгунча ейишди, сўнг яна бошқа ажойиботларни кўриш учун нарироққа юришди. Фақат Қўрқоқ кемачи билан Абдулҳарис хурмонинг остида жилишмади. Қўрқоқ кемачи меваларни тўхтамай тушурар, савогар эса халтасига териб оларди. Абдулҳасан аслида

Мухтор ХУДОЙҚУЛОВ

СИНДБОДНИНГ ЯНГИ САРГУЗАШТЛАРИ

(ЗАМОНАВИЙ ЭРТАК)

узатиб яшашни, беҳуда умр ўтказишни ёқтирмабди. Ҳамма нарсаси кизиқувчи, ерга урса кўкка сапчийдиган йигит узок-узокларга саёхатга чиқишни хоҳлаб қолибди. Қариндош-уруғлари уни бу йўлдан қайтаришга кўп уринишибди, "Ҳар ерни қилма орзу, ҳар ерда бор тошу тарозу", дейишди. Аммо Синдбод — арслон изидан қайтмас, йигит — сўзидан деб, денгиз саёхати тарадудига ту-шибди. Уй-рўзгор, ер-сувларини сотиб, ўзига зарур маблағ йиғибди, сўнг бир кемани еллабдию, ҳайе-хуйт деганича йўлга равона бўлибди.

Синдбодларнинг кемаси денгизда узок сузибди, уммондан-уммонга ўтибди. Йўл-йўлакай соҳил бўйидаги қанча шаҳарларда тўхтабди. Саёхатчи не-не жойларни кўрибди, табиат яратган ажойиб мўъжизаларни томоша қилибди, бир-биридан бошқача манзиллар, бир-биридан гўзал шаҳарлар билан танишибди. Кўрган — дарё, ўтирган бўйра, деганларидек, у саломлашшар, уёқ-буёқдан суҳбатлашган бўлардилар.

Кунлардан бир кун кеманинг ўқ устуни устиде атрофни кузатиб бораётган Қўрқмас кемачи бирдан: "Ер! Ер!" деб

Синдбод ҳам бепоён Баҳрул Мухит ўртасидаги бу нотаниш оролни кўриш иштиёкига тушди. Оролнинг дарагини эшитган савдогар Абулҳарис ҳам шошиб қолди: "Кемани ўша ёққа бура қолайлик, оролдагилар билан савдо-сотик қилиб, кўп пул ишлаш мумкин", — деб даргани қистади у. Кемачилар бошлиги ҳам бироз тарадудланиб тургач, бу фикрга кўнди. Чунки кема бир неча ҳафтадан бери чеки йўқ сув устиде сузар, ундаги озик-овқат, чучук сув тугай деб қолган, кемачилар ҳам ҳийла чарчашган эди. У кемани кўринган орол томонга буришни буюрди ва кўп ўтмай улар соҳилга яқинлашиб келиб, лангар ташлашди. Кемачилар киргоққа кўприк қўйишди, йўловчилар бирин-кетин куруқликка ўтишди. Оролда кўм-кўк дов-дарахтлар ўсган, ҳаммаёғини ўт-ўланлар қоплаган, анвойи гуллар очилган, шохларида қушлар сайраган кумлоқ жой экан. Кўп кунлик сузишдан толиққан йўловчилар оролнинг бу ажойиб манзараларидан ҳайратда қолишиб, турли томонларга тарқалиб, соя-салқинларга ўзларини уришди. Синдбод ҳам дўстлари Қўрқмас ва Қўрқоқ кемачилар ҳамроҳлигида оролни

томоққа ўчроқ эди, кемадалигида ҳам доим ниманидир кавшаб юрар, нуқул мешдек қорнини тўйгазиш дардида бўларди. Унга хурмо жуда ёқиб қолган, ерга эгилган шохидеги мевалар тугагач, энди юқоридаги шохларга тирмашганча дарахтнинг устига чикиб олган эди. Абдулҳарис эса хурмони ўзи емасдан кўпроқ териб сотиш дардида эди. "Бу очофатлар ҳаливери тўйишмайди, хожа, юринг, биз кетдик", — деди Қўрқмас кемачи Синдбодга. Улар оролнинг ичкарироғига киришди. Бу ерда кичик бир ариқча жил-дираб оқиб ётар, суви ниҳоятда тиниқ эди. Сайёҳлар ундан ичиб, ташналикларини қондиришди. Улар кичик бир майдончага чиқишганда Қўрқмас кемачи бирдан таққа тўхтаб қолди: "И-е, менинг бундай бекор юришимни! Ахир, бир ойчадан бери кемада бўлиб, кийимларим жуда кир бўлиб кетди, шуни ювиб олсам-чи", — деди-ю кемадан ёғоч тоғора, мис идиш олиб келиб, кумлоқ сайхонликда ўт ёқиб, сув иситишга тутинди. Синдбод эса ниҳоятда толиққанидан бундай ишлардан эриниб, ўзини нарироқдаги бир дарахтнинг соясига ташладию, уйкуга кетди. (Давоми келгуси сонда.)

Тонг юлдузи

Таъсис этувчилар:
ЎЗБЕКИСТОН ЕПЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ
ҚЎМИТАСИ, ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ
Газета 1929 йил, 1 августдан «Ленин учқуни»
номи билан чиқа бошлаган.

Газета ҳафтанинг сешанба кунини чиқади.

Маълумот учун телефон: 33-49-45

Бизнинг манзилгоҳ:
700083, ТОШКЕНТ ШАҲРИ,
МАТЕУОТЧИЛАР КЎЧАСИ-32 УЙ
Напр кўрсаткичи: 64563

"ШАРҚ" нашриет-матбаа концерни босмаҳонаси.

Газета IBM компютериде терилди ва саҳифаланди. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 000137. Буюртма № Г — 1002. 14834 нусхада босилди. Ҳажми — 1 босма табоқ. Офсет усулида босилган. Қўғоз бичими А — 3.

Босишга топшириш вақти 19.00. Босишга топширилди 19.00.

1 2 3 4 5 6